

Вікторія Гайдамака

“РОСТИ, КВІТУЙ, РОДИ, НАША “КАЛИНО”, НЕХАЙ ТВІЙ СПІВ ЗЛІТАЄ ДО ЗІРОК!”

Цією весною минає 30 років з того часу, як у стінах Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка завітало пісенне диво “Калини” – славнозвісного українського народного хору, якому судилося засяяти яскравою зорею на мистецькому обрії не тільки Полтавщини, а й усієї України.

Слава і визнання супроводжують цей колектив від перших концертів і до сьогодні. “Калину” люблять, “Калиною” пишаться. І вона варта цього, бо вже першим своїм концертом заявила про себе як про справді народний колектив. Воістину, коріння співучої

“Калині” стоячи аплодував класик української музики Олександр Білаш, мала за честь виступати з хором як солістка Березина української пісні незабутня Раїса Кириченко. Про високе мистецтво калинян, їх незрівнянної краси голоси, неповторну ауру спілкування з глядачами, які переживають на концертах хору величезний емоційний підйом, отримують заряд бадьорості, життєдайної енергії, творчої наснаги, написано чимало.

Окремою сторінкою у творчій біографії колективу є закордонні гастрольні поїздки. Адже хор і там має своїх шанувальників, велику слухачку аудиторію, яка з нетерпінням

чекає концертів українських артистів, а квитки розкуповує за півроку до їх приїзду. Про високу й благородну місію “Калини” у світі й хочеться розповісти в цій статті.

Географія закордонних гастрольних поїздок калинян надзвичайно широка: за 30-літній період своєї концертної діяльності вони побували в Австрії, Бельгії, Болгарії, Італії, Німеччині, Польщі, Росії, Туреччині, Франції, Швейцарії. Скрізь українське народ-

*З “Калиною” співають народні артисти України
Раїса Кириченко та Дмитро Гнатюк*

“Калини” живиться чистими фольклорними джерелами. Феномен “Калини”, унікального самодіяльного хору, який за високу виконавську майстерність порівнюють із професійними колективами, не перестає дивувати. Він справді став явищем неповторним, неоціненним у справі збереження і популяризації перлин народної культури – українських пісень. Перші концерти українського народного хору під керівництвом заслуженого діяча мистецтв України Г. С. Левченка благословив класик української літератури Олесь Гончар,

не мистецтво, репрезентоване талановитими юнаками й дівчатами, викликало щире захоплення й інтерес. У чому ж секрет такої популярності хору? Іноземні друзі колективу (а це вони виступають ініціаторами й спонсорами таких поїздок), попри чималі матеріальні витрати, адже такий великий колектив треба прохарчувати, оплатити транспортні засоби та проживання, усе ж ідуть на це, тому що прагнуть напиться чистої води з незамулених джерел народного мистецтва, яке плекають і талановито відтворюють на сцені учасники

хору, показати співвітчизникам істинні духовні орієнтири у вихованні молоді. На юний цвіт “Калини” дивляться як на справжнє диво, для закордонного слухача вони є втіленням гармонійної особистості, яка, здобуваючи у стінах Alma-mater майбутню професію, збагачує свій внутрішній світ, прилучаючись до народної пісні. За учасниками хору дуже уважно спостерігають іноземці – які вони на сцені, у побуті й спілкуванні. А звідси – судять про наш народ. Таким чином калиняни ніби складають своєрідний екзамен: як артисти і як представники українського народу. І, треба сказати, складають його на “відмінно”!

Учителі Решетилівщини у вірші-присвяті хору “Калина” тонко підмітили:

*Щоби прихильність світу мати,
Не треба в руки брати автомат,
Потрібно, як “Калина”, заспівати,
Її пісні – найкращий дипломат.*

Свідченням правдивості цих поетичних рядків може слугувати такий випадок. Одного разу після чергового концерту у Швейцарії (м. Морж) до художнього керівника хору заслуженого діяча мистецтв України професора Г. С. Левченка підійшли представники українського посольства і сказали: “Ви за один концерт у сфері пізнання швейцарцями України зробили більше, ніж ми за чотири роки”. Та чи тільки у швейцарців викликали калиняни почуття симпатії?! Дружні стосунки пов’язують “Калину” і з бельгійцями (хор “A lieta vita”), австрійцями (хор с. Сант-Маріїєнкірхен), поляками (ансамбль танцю “Resovia Saltans”). Ведеться листування між окремими учасниками, іноземці радо відгукуються на запрошення і приїждять до Полтави. Отож калиняни справді виконують дуже важливу дипломатичну місію – місію дружби, взаєморозуміння, обміну культурно-мистецькими цінностями.

Мистецтво дипломатії багатогранне і впливає не тільки на духовну, а й на економічну сфери спілкування між народами. Хто зараз не знає такого могутнього фінансового велетня, як “Райффайзен Банк Аваль”. Калиняни пишуться тим, що вони ще 1991 року виступали перед працівниками цієї установи в м. Лінц (Австрія) і почули з уст управляючого банку такі слова: “Я зрозумів, що з країною, яка має таке мистецтво, таких чудових людей, можна мати серйозні ділові стосунки”. А французький генерал, побувавши на концерті “Калини”, з доброю заздрістю мовив: “Я вам не буду робити компліментів щодо вашої майстерності, скажу одне: я б хотів, щоб мої солдати були схожи-

ми на ваших хлопців-козаків!” І тут уважно око французького військового не помилилося.

Бесіда з французьким генералом

Успіх “Калини” – це не тільки талант чи обдарованість її учасників, а й висока дисципліна, уміння поступатися власними інтересами в ім’я спільної справи.

У грудні 1998 року з великим успіхом пройшли гастрольні виступи хору у Швейцарії. Посол України Н. К. Ковальська, висловлюючи щире подяку за популяризацію за кордоном “щедрих надбань української музики” та “сприяння взаєморозумінню між українським та швейцарським народами”, у листі до Голови Полтавської обласної державної адміністрації О. О. Колесникова писала: “Надзвичайно радісно і приємно було спостерігати захоплення традиційно стриманої і вимогливої швейцарської публіки високою виконавською майстерністю українського хорового колективу та віртуозністю його диригента. Кожен концерт хору “Калина”, який

Bundespräsident Walzheim und Gatzin mit (v. l.) Buchholz, Russwurm und den Organisatoren

Гала-концерт у Відні

знаходить тут все більше своїх постійних прихильників, був переконливим свідченням неповторного колориту української народної пісні та яскравим промовистим прикладом глибоких традицій української школи хорового співу”.

Довелося виступати калинянам і на батьківщині В. А. Моцарта в Зальцбурзі. У просторих залах, де відбувалися концерти, часто не вистачало місць, шанувальники українського мистецтва заповнювали навіть проходи. Тепло та й сердечність, з якою зустрічали нашу “Калину” в Австрії, стали підтвердженням незгасаючого інтересу європейців до української пісні. Не можна не згадати, говорячи про це, гала-концерт у Відні (1991), на якому були присутні Президент Австрії з дружиною. Кошти від виступу перерахували на користь дітей – жертв Чорнобиля. Із грандіозним успіхом “Калина” виступала на сцені Великого концертного залу імені В. А. Моцарта з ушлякованими професійними колективами Європи. Австрійські газети писали: “Ансамбль “Калина” був як вихор у танцях, як щось неземне, фантастичне у звучанні пісень. Було відчуття, що ми перенеслися у зовсім інший світ музики”.

Operettenhaft heile Welt mit vielen schönen Kostümen, faszinierenden Stimmen und beeindruckendem Orchester: Der Kalina-Chor am Dienstag Abend auf der Showbühne der Landesgartenschau. Bild: Fest

Виступ “Калини” у місті Зінген (Німеччина)

Цікавими були поїздки і до Німеччини, виступи в містах Зінгені та Магдебурзі. “Калина” мала що показати вимогливій європейській публіці. У творчому набутку колективу – дві програми: релігійні твори і народні пісні (“Калина” чи не єдиний самодіяльний хор в Україні, який володіє народною і класичною манерою співу). Створення танцювальної групи дало змогу показувати сюжетні картини, вокально-хореографічні композиції. Це оцінив і вітчизняний, і закордонний глядач. Газета “Subkurikk Singen” 2000 року писала: “Виступи українського народного хору “Калина” завжди були вражаючою інсценізацією українських почуттів... Великий ансамбль несе нам своєрідну дивину, незнайому картину нинішньої України... Веселий світ, сповнений широго патріотизму і краси природи. Серед яких люди в неймовірно барвистих костюмах весь час оспівують кохання. Українська піс-

ня стала гімном: кожен такт, кожен поворот, кожен ритм символізує німецькій публіці: це українське. Чудово поставлені голоси, блискучі солісти хору і оркестру... Що викликає абсолютне здивування під час усіх виступів, – то це залізна точність, хор і оркестр грають і співають усю довгу програму напам’ять. Це говорить про працелюбність і дисципліну молодих людей. І це гідне поваги”.

Не забудуться калинянам і виступи в Бельгії, Німеччині, Швейцарії весною 2003 року. Незважаючи на мовний бар’єр, публіка сприймала українських співаків тепло й схвилювано, аплодувала стоячи. На зустрічі в міській раді завідділом культури міста Вервіка Рік Брам сказав: “Для нас велика честь зустрічати “Калину” у своєму місті, адже концертна діяльність вашого колективу – це крок до зближення наших народів. Я переконаний, що всі ми прагнемо об’єднаної демократичної Європи, культурні зв’язки між українцями і бельгійцями найкраще сприятимуть цьому”. Високо оцінюючи виконавську майстерність “Калини”, Рік Брам нагородив хор пам’ятною Грамотою міської ради і попросив Григорія Левченка залишити автограф у книзі почесних гостей.

Автограф почесного гостя

Говорячи про величезний успіх хору за кордоном, про надзвичайно гостинний, теплий прийом, щирі симпатії до українських виконавців, хочеться навести рядки з листа Почесного Консула України в Женеві Богдана Гаврилишина, який надійшов на ім’я голови Полтавської обласної державної адміністрації Валерія Асадчева після останньої закордонної поїздки колективу до Швейцарії: “Те, що ми, українці, були надзвичайно вражені і моментами плакали з радості і гордості – то ще зрозуміло. Те, що плакало дуже багато швейцарців, зовсім не розуміючи слів, але відчуваючи красу мелодій, чудовий підбір пісень, солістів і надзвичайну артистичну якість виступу, було справді чимось феноменальним.

Після концерту голова району Женеві, плачучи, сказала: “Було б чудово, якби цей хор залишився у Швейцарії, бо це була б найкраща форма терапії для нас всіх”. Я відвідав багато різних концертів в Україні, а також виступів різних хорів та ансамблів за кордоном. Однак був найбільш зворушений виступом саме “Калини”, у якому є ще ті справжні народні голоси, стихія, життєрадісність, і все це у надзвичайно майстерному виконанні”.

“Калини” доводилося виступати не тільки в престижних концертних залах, а й у культових закладах Європи, до того ж не тільки з релігійними, а й зі світськими номерами. Якою ж високою мусить бути повага до української пісні і її виконавців, коли їх запрошують співати у храмах! На такі концерти приходили цілими сім’ями, селищами, а “Молитву за Україну” слухали стоячи, шануючи наш народ і щиро бажаючи йому благополуччя. Пам’ятається, як, прогулюючись Зальцбургом, калиняни зайшли до величного собору послухати орган. Не втрималися (акустика була чудова!), вишикувалися і заспівали “Ой гай, мати, гай”. Що то було! Хор оточили всі присутні (а це були туристи з усього світу) і слухали, затамувавши подих. Заспівавши, до сліз вражені красою звучання, не могли зрушити з місця. Не розходилися й люди, тісним кільцем оточили українських співаків. Довелося заспівати ще кілька пісень. Дивували світ!..

Г. Левченко вручає сувенір ректорові Жешувського педінституту М. Бобрану

Багато дають гастрольні поїздки й учасникам хору. Насамперед, це усвідомлення такого об’ємного поняття, як “європейська культура”, яка виявляє себе в побуті, спілкуванні, у ставленні до мистецтва, природи. З теплом і вдячністю згадують калиняни гостинність і миролюбність жителів Європи, їх охайність, бережливе ставлення до природи, яка, справді, плачеється настільки мудро, що

з першого погляду й не помітиш руки людини. І все ж головне – це почуття гордості за власний народ, який має таку потужну, багату культуру. Це так важливо для нас самих, для викорінення в наших душах отого “хохлацького синдрому” меншовартості, який дістався у спадок від тоталітарної доби. Свого часу учасників хору до глибини душі вразили й окрилили слова ректора Вищої педагогічної школи у м. Жешуві (Польща) Маріана Бобрана, який після концерту “Калини” сказав: “Народ, який так пристрасно виконує “Реве та стогне Дніпр широкий”, не можна поставити на коліна”. І нарешті – це відчуття своєї причетності до величної справи представлення української культури у світі, налагодження мостів дружби і взаєморозуміння між народами. У Швейцарії на запрошення керівника української місії при ООН у Женеві Є. Р. Бершеди група хору брала участь у відкритті благодійного ярмарку. Виступ полтавців у холі Палацу Націй та біля українського павільйону зібрав велику кількість глядачів, за співаючими калинянами йшов цілий натовп. На питання: “Хто ви?” дівчата й хлопці з гордістю відповідали: “Ми – українці!” Калинянам знайоме це солодке і до сліз щемливе відчуття національної гордості, яке вони ввібрали в себе з рідною піснею, а ще – переконалися, як глибоко воно шанується у світі. Хотілося б, щоб це знали й усвідомлювали всі наші співвітчизники, щоб з повагою ставилися до рідної мови й культури, без яких ми ніщо на цій багатолікій планеті. Не раз керівник хору “Калина” Григорій Левченко звертався до іноземних друзів-опікунів з одним питанням: “Навіщо ви берете на себе значні матеріальні витрати з утримання за кордоном такого великого колективу, як “Калина”?” Відповідь вражала: “Ми хочемо показати своїм співвітчизникам, що в наш час і в мистецтві, і в житті ще може зберігатися чисте народне начало, чисті молоді людські душі”. Передова Європа вже відчула на собі руйнівні процеси втрати національних коренів, забуття чи засмічення джерел народної творчості. Випередивши нас у розвитку своєї цивілізації не на один десяток років, вони все ж по-доброму заздять, дивлячись на такі пісенні перлини, як український народний хор “Калина”, який дарує людям мистецтво нетлінне, життєдайне! Плакаючи скарби народного мелосу, хор “Калина” сам став національною гордістю, національним дивом, цвітом душі народної. Хай же його творчість, “як калини цвіт, буйно розквіта на багато літ”!

